

บทที่ 4

การอภิปรายผลของการวิจัย

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สติปัญญาและความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 14 ถึง 18 ปี เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Ginzberg¹ ซึ่งกล่าวถึงช่วงการเลือกอาชีพของบุคคลแล้วพอจะสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีอายุอยู่ในช่วงการเลือกอาชีพที่เรียกว่า Tentative Period และระยะ Realistic Period ตอนต้นในขั้นที่เรียกว่า Exploration Stage ซึ่งกล่าวโดยส่วนรวมแล้วในช่วงการเลือกอาชีพของบุคคลในระยะเหล่านี้ การเลือกอาชีพของบุคคลจะคำนึงถึงอนาคตมากกว่าปัจจุบัน การเลือกยังยึดองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเอง เช่น ความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนเอง บุคคลจะเริ่มยอมรับเอาความจริงในสิ่งแวดล้อมเข้ามาเมื่ออิทธิพลต่อการเลือก จะเป็นการประนีประนอมระหว่างความสามารถ ความสนใจและความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม เป็นขั้นที่บุคคลพยายามจะให้การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นสิ่งที่ตรงกับความ เป็นจริง นอกจากนี้ตามทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ (Theory of Vocational Development) ของ Super² ก็ได้กล่าวถึงช่วงของชีวิต (Life Stage) ว่า

¹Eli Ginzberg, loc, cit.

²Donald E. Super, "Theory of Vocational Development."
cited by E. L. Tolbert, loc, cit.

บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 24 ปีนี้อยู่ในช่วงการเลือกอาชีพ ที่เรียกว่า Exploration stage คือ ต้นของการสำรวจ เป็นช่วงที่บุคคลพยายามทำความเข้าใจตนเอง ทดลองบทบาทของผู้ใหญ่ เช่น การเลือกอาชีพ เป็นต้น ดังนั้น ช่วงการเลือกอาชีพ ของบุคคลที่อยู่ในระยะเหล่านี้ จึงเป็นช่วงที่สำคัญมาก ซึ่งสมควรที่จะได้รับความสนใจ มากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากวงการแนะแนว นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็น เช่นเดียวกับจิตอาวี เนตรหิน และคณะ¹ ที่ว่า การเลือกอาชีพนั้น บุคคลจะต้อง พิจารณาตนเองในเรื่อง บุคลิกภาพ ความสนใจ สติปัญญา สถานะทาง เศรษฐกิจและ สังคม รวมทั้งความรู้ในเรื่องอาชีพอีกด้วย และดังเช่นที่ Humphreys² ได้ให้คำ แนะนำเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ว่า ก่อนที่เยาวชนจะตัดสินใจเลือกอาชีพใด ๆ เขา ควรจะได้รับการช่วยเหลือให้มีความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับ ความสนใจ ความ สามารถ บุคลิกภาพ เป็นต้น และให้เขาได้รับความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ต่อจากนั้น จึงช่วยให้เขานำเอาความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เขาสนใจมา สัมพันธ์กัน วิธีการนี้จะช่วยให้บุคคลได้ค้นพบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัย จึงเห็นความสำคัญของช่วงชีวิตในระยะเหล่านี้ และเห็นประโยชน์ในการศึกษาเพื่อหา ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการเลือกอาชีพเหล่านี้ คือ บุคลิกภาพ สติปัญญา สถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมว่า มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือไม่

การอภิปรายผลของการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ สถานะทาง เศรษฐกิจและสังคม สติปัญญาและความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ คือ

¹จิตอาวี เนตรหิน และคณะ, เรื่องเกม

²T, Anthony Humphreys, loc, cit.

1. การสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในกรุงเทพมหานคร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนชายมีความสนใจในอาชีพงานด้าน
วิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานศิลปะ งานนอกสำนักงาน งานคนตรี
งานทางจักรกล งานทางด้านคำนวณ งานบริการสังคม งานวรรณกรรม ความสนใจ
ในอาชีพที่นักเรียนชายสนใจน้อยที่สุด คือ งานเสมียนและงานชักชวนโฆษณา

ส่วนนักเรียนหญิงมีความสนใจในอาชีพงานนอกสำนักงานมากที่สุด รองลง
มาได้แก่ งานบริการสังคม งานด้านวิทยาศาสตร์ งานศิลปะ งานคนตรี งานเสมียน
งานคำนวณ งานวรรณกรรม งานชักชวนโฆษณา และที่น่าสนใจก็คือ ไม่มีนักเรียนสนใจ
ในอาชีพงานด้านจักรกลเลย

2. การศึกษาบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน
หรือไม่

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผลปรากฏว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวและแบบ
เก็บตัวมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน ซึ่งจากการคำนวณหาระดับ
ของความสัมพันธ์ปรากฏว่ามีระดับความสัมพันธ์ ($r = .73$) ซึ่งกล่าวได้ว่า มีความ
สัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี และจากผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐาน
ของการวิจัยที่ว่า "บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน" อัน
เป็นการสนับสนุนทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of
Vocational Choice) ซึ่ง J. L. Holland¹ มีความเชื่อว่า ความสนใจใน
อาชีพและความชอบในอาชีพของบุคคลมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ดังนั้น

¹ J. L. Holland, loc, cit.

การเลือกอาชีพจึง เป็นการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพของบุคคลนั้น และแบบสำรวจความสนใจในอาชีพก็คือ แบบสำรวจบุคลิกภาพนั่นเอง ตามความเชื่อของทฤษฎี การเลือกอาชีพของฮอดแลนค และจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลจากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพอย่าง เดียวก็อาจสามารถใช้เป็นเครื่องทำนายประเภทของบุคลิกภาพของบุคคลคนนั้นได้ และในกรณีเดียวกันผลจากแบบสำรวจบุคลิกภาพเพียงอย่าง เดียวก็อาจสามารถใช้เป็นเครื่องทำนายความสนใจในอาชีพของบุคคลได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ตามทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ (Theory of Vocational Development) ของ Super¹ ซึ่งได้กล่าวถึงกระสวนของความสามารถในแต่ละอาชีพ (Occupational Ability Patterns) ที่ว่าอาชีพหนึ่ง ๆ ก็ต้องการบุคคลที่มีความสามารถ ความสนใจและบุคลิกต่างไปจากอีกอาชีพหนึ่ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การที่บุคคลจะเลือกสนใจในอาชีพใดอาชีพหนึ่งนั้น ความสนใจในอาชีพนั้น ๆ ก็ควรจะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคลผู้นั้นด้วย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและแบบเก็บตัวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ดังปรากฏในตารางที่ 2 นั้น สามารถสรุปผลเกี่ยวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และแบบเก็บตัวได้ดังนี้ คือ

นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสนใจในอาชีพงานวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานนอกสำนักงาน และงานคนตรีตามลำดับ

ส่วนนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีความสนใจในอาชีพงานนอกสำนักงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานศิลปะและงานบริการสังคม

¹ Donald E. Super, "Theory of Vocational Development." cited by E. L. Tolbert, loc, cit.

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ E. K. Strong¹ ในปี ค.ศ. 1954 ซึ่งพบว่า เด็กเลือกอาชีพตามความสนใจของตนเอง และเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน เช่น พวกที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมักเลือกอาชีพที่ไม่ต้องมีส่วนร่วมสภาพกับบุคคลที่ขอเข้าสังคม ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ทั้งทฤษฎีการเลือกอาชีพของ ฮอดแลนด์ ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพของซูเปอร์ ผลการศึกษาของ Strong และผลการวิจัยในครั้งนี้ต่างก็เป็นการสนับสนุนข้อสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ที่ว่า "บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน"

3. การศึกษาว่าสถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียนหรือไม่

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ปรากฏว่า สถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน ซึ่งเป็นการปฏิเสธข้อสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ที่ว่า "สถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน"

เนื่องจากมีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้น ยังมีน้อยมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือนำเอาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้มาสนับสนุนหรือขัดแย้งผลการวิจัยในครั้งนี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดได้ ซึ่งตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของกินสเบิร์ก (Ginzberg) และทฤษฎีการพัฒนาอาชีพของซูเปอร์ (Super)² ได้กล่าวถึงการเลือกอาชีพจะมีการประนีประนอม (Compromise)

¹E. K. Strong, loc, cit.

²Donald E. Super, "Theory of Vocational Development." cited by E. L. Tolbert, loc, cit.

ระหว่างความสามารถ ความสนใจ และความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม ส่วนการเปลี่ยนแปลงของกระสวนอาชีพ (The Dynamics of Career Pattern) จะขึ้นอยู่กับระดับของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดา สถิติปัญหา ความสามารถ ความสนใจของบุคคลซึ่งไม่คงที่ นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1967 Cook¹ ได้ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในสหรัฐอเมริกาพบว่า การเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐานด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับความปรารถนาทางอาชีพ สถิติปัญหา และความสนใจในอาชีพ ซึ่งจากหลักพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของทฤษฎีการเลือกอาชีพของกินสเบิร์ก (Ginzberg) ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพของซูเปอร์ (Super) และผลจากการศึกษาของ Cook นี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการเลือกอาชีพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และความสนใจในอาชีพของบุคคลนั้น ๆ แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่แสดงว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของบุคคลนั้น ๆ ด้วย และจากผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการที่สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความไม่สมบูรณ์บางประการในการวิจัย เช่น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวนไม่มากเพียงพอที่จะให้ผลการรวบรวมข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ และการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างก็ยังไม่สามารถครอบคลุมลักษณะของประชากรทั้งหมดได้ นอกจากนี้แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ยังมีความละเอียดและความรัดกุมไม่เพียงพอ จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถนำเอาข้อมูลและรายละเอียดที่ได้จากแบบสอบถามมาใช้ประโยชน์

¹ W. R. Cook, loc, cit.

ได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยแบ่งสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน โดยใช้ดัชนีเพียง 2 ตัวเท่านั้น คือ การศึกษาของบิดา และรายได้ของบิดามารดา ซึ่งอาจเป็นผลให้การวัดสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนยังไม่ละเอียดเพียงพอ และสิ่งเหล่านี้อาจมีผลให้สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน

นอกจากนี้จะสังเกตได้จากข้อมูลในตารางที่ 3 ซึ่งเป็นตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับความสนใจในอาชีพของนักเรียน ปรากฏว่านักเรียนที่มีระดับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีความสนใจในอาชีพงานบริการสังคมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานนอกสำนักงาน งานวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่มีระดับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง มีความสนใจในอาชีพ งานนอกสำนักงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานด้านวิทยาศาสตร์และงานศิลปะ สำหรับนักเรียนที่มีระดับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีความสนใจในอาชีพงานด้านวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานนอกสำนักงานและงานดนตรี

4. การศึกษาระดับสติปัญญาที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียนหรือไม่

การวิจัยครั้งนี้ ผลปรากฏว่า ระดับสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพอันดับหนึ่งของนักเรียน (ดังปรากฏในตารางที่ 4) ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัยที่ว่า "สติปัญญาที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน" อันเป็นการสนับสนุนผลการวิจัยของ Adkin และ Kuder¹ ในปี ค.ศ. 1940 ซึ่งพบว่า คะแนนในการเลือกอาชีพไม่อาจตีความได้ว่า เป็นการแสดงถึงความถนัด หรือความสามารถทางสติปัญญาของผู้เลือกแต่ประการใด

¹ D. C. Adkin and G. F. Kuder, loc, cit.

จากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับสติปัญญากับความสนใจในอาชีพอันดับหนึ่งของนักเรียน (ตารางที่ 4) ปรากฏว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง มีความสนใจในอาชีพงานด้านวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานนอกสำนักงานและงานศิลปะ ส่วนนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลางมีความสนใจในอาชีพงานนอกสำนักงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานศิลปะและงานบริการสังคม สำหรับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาดำ มีความสนใจในอาชีพงานนอกสำนักงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานด้านวิทยาศาสตร์และงานคนตรี

มีข้อที่น่าสนใจเกี่ยวกับในปี พ.ศ. 2500 บุญถึง แนนหนา¹ ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเลือกอาชีพกับโอกาสทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าในการเลือกอาชีพนั้น นักเรียนจะคำนึงถึงความถนัดตามธรรมชาติ ความสามารถทั้งทางร่างกายและสติปัญญาของตน และพบผลที่น่าสนใจก็คือ อาชีพที่นักเรียนเลือกเป็นอันดับที่สอง จะตรงตามความเป็นจริงมากกว่าอาชีพที่เลือกเป็นอันดับแรกอยู่เล็กน้อย ซึ่งผลการวิจัยของ บุญถึง แนนหนา ในครั้งนี้เป็นแรงจูงใจให้ผู้จัดทำการศึกษาต่อไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับสติปัญญากับความสนใจในอาชีพอันดับสองของนักเรียน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ดังปรากฏในตารางที่ 5) สรุปได้ว่า ระดับสติปัญญาที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพอันดับสองของนักเรียน ซึ่งจากการคำนวณมีระดับความสัมพันธ์ ($r = .77$) ซึ่งกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางค่อนข้างดี ดังนั้น จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ว่า "สติปัญญาที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพ" เมื่อเป็นความสนใจในอาชีพอันดับสองของนักเรียน

¹Boonthung Nannar, "Occupational Choices Compared with Occupational Opportunities of Selected Students from Cholburi." Master Thesis, Indiana University. 1957.

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สติปัญญา และความสนใจในอาชีพของนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ (ดังปรากฏในตารางที่ 2, 3, 4, 5) ปรากฏว่า ในการทดสอบไคสแควร์นั้น ค่าความดีความสมมติฐาน (χ^2) ที่คำนวณได้มีค่าต่ำกว่า 5 เป็นจำนวนมาก กวาร์ย่อยละ 20 ของจำนวนความดีความสมมติฐานทั้งหมด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการคำนวณหาความสัมพันธ์ในการทดสอบไคสแควร์ ซึ่งนับว่าเป็นความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยครั้งนี้ จึงสมควรจะมีการแก้ไขปรับปรุง เพื่อความถูกต้องแน่นอนของผลการวิจัยที่เชื่อถือได้ในโอกาสต่อไป

การอภิปรายผลของการวิจัย สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ปรากฏผล ดังนี้ คือ

1. นักเรียนชาย มีความสนใจในอาชีพงานด้านวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานศิลปะ และงานนอกสำนักงาน ส่วนนักเรียนหญิง มีความสนใจในอาชีพงานนอกสำนักงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานบริการและงานด้านวิทยาศาสตร์ และพบว่าไม่มีนักเรียนหญิงสนใจในอาชีพงานด้านจักรกลเลย
2. บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน
3. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน
4. สติปัญญามีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพอันดับสองของนักเรียน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพอันดับหนึ่งของนักเรียน